

*І.М. Лис, аспірант Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Протягом останніх років банківська система України розвивається динамічно, забезпечуючи високі темпи приросту основних показників своєї діяльності. Сприятлива макроекономічна динаміка, монетарна та регуляторна політики Національного банку України створили необхідні передумови для зростання обсягів капіталу, активів та залучених коштів, зміцнення фінансового стану банківських установ, що сприяло посиленню ринкової орієнтації банківського сектора, підвищенню стійкості до криз; зміцненню довіри до банківської системи з боку вкладників та інвесторів, активізації діяльності банків із залучення коштів та їх трансформації в кредити для реального сектора економіки.

Удосконалення управління процесами формування ресурсної бази комерційних банків передбачає значне підвищення рівня капіталізації та концентрації банківського капіталу, формування оптимальної структури балансу комерційного банку на основі виваженої структури активів і пасивів як від акціонерів, вкладників та інших джерел коштів на фінансовому ринку, використання прибутку та вдосконалення відповідних методів управління.

Управління ресурсозабезпеченням комерційного банку повинно бути спрямоване на досягнення прибутку в контексті з підтриманням певного рівня ліквідності.

На сьогодні для підвищення прибуткової роботи банку та зміцнення його позицій у висококонкурентному середовищі на перший план виходить необхідність збалансованого формування ресурсної бази банку, зваженого підходу при управлінні ризиками, впровадження нових банківських послуг і технологій.

Для забезпечення належного рівня ліквідності банків Національний банк України активно використовує механізм обов'язкового резервування, змінюючи нормативи формування банками обов'язкових резервів, а для забезпечення належного рівня грошової пропозиції використовує й інші монетарні інструменти та механізми, що сприяє збереженню рівноваги на грошово-кредитному ринку і закріпленню позитивних тенденцій розвитку реального сектора економіки. Останні роки в банківському секторі характеризуються збільшенням обсягу операцій щодо підтримання ліквідності банків з використанням операцій з рефі-

нансування фінансово-кредитних установ та зменшенням обсягів стабілізаційних операцій.

Стратегія розвитку комерційного банку повинна надавати можливість побудови таких відносин з клієнтами, які відповідали б корисності клієнта для банку та орієнтували банк на організацію операцій, при здійсненні яких сума сукупної корисності від усіх клієнтів була б найбільшою.

Одним із етапів процесу зміцнення довіри вкладників до банківської системи повинно стати збільшення і ефективне управління банківським капіталом, створення відповідної ресурсної бази для довгострокового інвестування з огляду на необхідність дотримання банками України міжнародних вимог щодо капіталізації і ліквідності.

Велику роль в управлінні ресурсною базою має забезпечення відповідності між залученням та розміщенням ресурсів. Підвищення доходів населення за умов фактично відсутності альтернативи інвестування коштів, крім вкладень у ринок нерухомості, сприяло високим темпам зростання депозитів у 2007 році.

У практиці комерційних банків останнім часом набуває поширення позабалансове фінансування, яке використовується у зв'язку з недостатністю депозитних та недепозитних джерел, що викликає пошук більш надійних і менш дорогих джерел ресурсів, які носять довгостроковий характер. За балансовими джерелами ресурсів банків можуть бути сек'юритизація активів, продаж позик, випуск кредитних гарантій тощо. На жаль, ці операції на сьогодні ще не отримали масового застосування в практиці вітчизняних комерційних банків.

Від операцій із залучення клієнтів залежить обсяг банківських ресурсів і діяльність банків. Правильне розміщення ресурсів впливає не тільки на підвищення доходності та ліквідності банківських установ, а й забезпечує їх стабільність і економічну самостійність.

Наукові дослідження в даному напрямі полягають насамперед у вивченні взаємозв'язку проблем забезпечення фінансової стійкості, концентрації капіталу та капіталізації, ліквідності комерційних банків.

Перспективним напрямом наукових розробок є аналіз залежності величини банківського капіталу від наявних заощаджень населення та коштів юридичних осіб. Крім того, слід звернути увагу на питання створення мотиваційних механізмів, здатних розширити процеси інвестування коштів у статутні фонди банків, та широкого використання недепозитних джерел формування ресурсної бази банків.